

«فرهیختگان» سرنوشت طرح شفافیت آرای نمایندگان را بررسی کرد

شفافیت چه زمانی به ایستگاه بهارستان می‌رسد؟

چهاردهم مردادماه کلیات طرح شفافیت آرای نمایندگان در کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس به تصویب رسید و سپس برای بررسی‌های بیشتر به مرکز پژوهش‌های مجلس ارسال شد. موافقان این طرح می‌گفتند برای دقت عمل بیشتر این اقدام صورت گرفته و منتقدان بیان می‌کردند که این طرح عجولانه و شتابزده تدوین شده، نظر بسیاری از نمایندگان را نگرفته و لذا ایرادات مهم و اساسی دارد و همین امر هم دلیل اصلی ارسال طرح به مرکز پژوهش‌ها بوده است، اما علت این ارسال هر چه که بوده همان موقع گفته شد که مرکز پژوهش‌ها دو هفته زمان دارد تا به این طرح رسیدگی کرده و نظر تحقیقی خود را به مجلس اعلام کند، حالا اما نه تنها ۱۵ روز که بیش از ۲۵ روز است موعد بازگشت این طرح به کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس گذشته است و هیچ خبری از سرنوشت آن در دست نیست. نمایندگان مجلس که در حوزه‌ها بوده‌اند و به کلیت از موضوع بی‌اطلاعند و اعضای کمیسیون آیین‌نامه داخلی هم می‌گویند باید هفته آینده به مجلس برویم تا ببینیم چه اتفاقاتی افتاده و آیا مرکز پژوهش‌ها توضیح خود را ارسال کرده یا نه!

در این خصوص البته جواد نیک‌بین، نماینده کاشمر و بردسکن در جلسه علنی روز چهارشنبه ۲۹ مردادماه یعنی دقیقاً در روز موعد بازگشت طرح از مرکز پژوهش‌ها، با اشاره به اصل سوم قانون اساسی درباره تعلل بی‌مورد کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس اظهار داده و گفته بود «وقتی طرح یا لایحه‌ای به کمیسیون می‌رود و بیش از یک ماه معطل می‌شود، میلیون‌ها تومان برای کشور ضرر ایجاد می‌شود. از طرفی تا وقتی شفافیت آرا در مجلس ایجاد و مصوب نشود قطعاً مردم مشارکت عامه را در تعیین سرنوشت خود ندارند و نمی‌توانند بر من و شما نظارت کنند.» نیک‌بین با همین مینا خواسته بود شفافیت آرا هرچه زودتر در دستور کار جلسه علنی مجلس قرار گیرد تا هم از خسارت‌ها جلوگیری شود و هم معلوم گردد که یک نماینده چه نسبتی میان رفتار خود با مطالبات عمومی مردم برقرار کرده است. در پاسخ به تذکر این نماینده مجلس محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی گفت که طرح شفافیت آرا براساس ماده ۱۴۲ برای تدوین دقیق به مرکز پژوهش‌ها ارسال شده و از آنجایی که یکی از رویکردهای اساسی مجلس یازدهم به‌عنوان مطالبه مردم و نمایندگان موضوع شفافیت آراست به‌زودی و در کمترین زمان این طرح به صحن مجلس می‌آید. با این وجود اما همچنان خبری از این طرح مهم مجلس یازدهم که ۱۵۰ امضا را پای خود داشته نیست و فعلاً باید منتظر بود تا تعطیلات مجلس به پایان برسد.

همین دلایل بخش‌های مختلف طرح را حذف کنیم از طرح چیز زیادی باقی نمی‌ماند و تنها نام آن شفافیت آرا خواهد بود. برای مثال در این باره احمد امیرآبادی می‌گوید: «اگر بخواهیم به شفافیت قیده‌های بی‌مورد بزنیم، دیگر شفافیتی وجود نخواهد داشت. فقط باید در مسائل امنیت ملی یعنی آن مسائلی که انتشار آن موجب شود امنیت کشور و مردم به خطر بیفتد، قید قائل شد.»

نکته دیگری که در این خصوص می‌توان به آن اشاره کرد، نوع رفتار نمایندگان درباره شفافیت آراشان در وقایع مهم مجلس مانند رای اعتماد به وزیر یا استیضاح آنها یا وقایعی مانند رای به اعتبارنامه هاست. در این خصوص و در جریان رای به اعتبارنامه غلامرضا تاجگردون که چالش‌های زیادی را به همراه داشت، یا رای به مهرداد بذریاش برای ریاست دیوان محاسبات و نهایتاً رای به وزیر پیشنهادی برای وزارت صمت، نمایندگان از بیان مواضع اصلی و واقعی خود اجتناب کردند و از همین رو شائبه‌هایی درباره عملکرد مجلس پدید آمد. چنان‌که در این وقایع دیده می‌شود حتی برخی نمایندگان که پیش از این مدعی بودند اگر بحث شفافیت در مجلس مطرح نشده و طرح آن تصویب نشود آنها آرا و عملکردشان را به صورت شفاف منتشر خواهند کرد، نیز سکوت کرده و از انتشار آرا و نظرات‌شان خودداری کردند.

مهمی دارد. برای مثال مهرداد ویس کریمی، نماینده خرم‌آباد یکی از این افراد است. او در گفت‌وگویی که واسط مردادماه با فارس داشته می‌گوید که خود مدافع شفافیت است ولی طرح کنونی ایرادات اساسی دارد. او در این گفت‌وگو تأکید می‌کند «ما در مورد متن مندرج در این طرح انتقاد داریم و به طراحان آن هم اعلام کردیم که چون اشکالات اساسی دارد، بهتر است ایرادات رفع شود.» پس از این گفت‌وگوی در مناظره‌ای با احمد امیرآبادی که در خبرگزاری تسنیم برگزار شده حاضر می‌شود و توضیحات خود را به‌صورت دقیق‌تر بیان می‌کند. برای مثال او در مخالفت با یکی از اصلی‌ترین بندهای طرح تدوین شده کنونی برای شفافیت، یعنی انتشار مباحث و جلسات کمیسیون‌ها می‌گوید: «تصمیم کمیسیون اگر بیرون از مجلس منتشر شود، عوارضی دارد. گاهی این موضوع برای نماینده هم تاوان دارد و من تا بخواهم اثبات کنم که درست گفتم، مثلاً حتی اگر بعد از شهادت هم مشخص شود که کار خوبی کردیم که کنکور برگزار شد، بعد از آن چه فایده‌ای دارد؟ من معتقدم که این شفافیت شدنی نیست و در عمل هم خواهید دید.» این نکته مطرح شده از سوی ویس کریمی و استدلالی که او برای دفاع از مجرمانه بودن جلسات کمیسیون‌ها مطرح می‌کند البته منتقدان زیادی دارد چنان‌که خیلی‌ها معتقدند اگر بنا باشد با

ماجرا آن قدر هم ساده نیست!

این توضیحات اما دربرگیرنده همه موضوعات و مباحث این چند روز نیست، چراکه اتفاقات چند هفته اخیر در مجلس و برخی اظهارنظر نمایندگان حکایت‌کننده این است که از یک‌سوی برخی مدافعان شفافیت آرا در مجلس مانند گذشته مصرانه و پرجنب‌وجوش این طرح را پیگیری نمی‌کنند و از سوی دیگر برخی دیگر از نمایندگان هم بدشان نمی‌آید این طرح میان انبوهی از طرح‌های با ربط و بی‌ربط به موضوعات مهم و اصلی این روزهای کشور گم شده یا با تغییرات گسترده بی‌خاصیت شود. لازم به ذکر است که احمد امیرآبادی، عضو هیات‌رئیس مجلس می‌گوید در چند هفته اخیر ۱۶ طرح دوفوریتی به هیات‌رئیس تحویل داده شده که برخی از آنها هیچ نسبتی با وضعیت این روزهای کشور و دغدغه‌های اصلی مردم ندارند. برای مثال طرح افزایش تعداد حوزه‌های انتخابیه یکی از این طرح‌هاست که به امضای تعدادی از نمایندگان مجلس رسیده است. بررسی مواضع منتقدان این طرح هم البته خالی از لطف نیست، منتقدانی که البته بیشترشان صلاح نمی‌دانند سخن بگویند و انتهایی هم که لب به سخن می‌کشایند اولین حرف‌شان این است که ما خودمان مدعی شفافیت آرا هستیم اما با طرح فعلی مخالفت داریم چراکه ایرادات

گفت‌وگو

جواد نیک‌بین، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس:

برخی نمایندگان محافظه کار شده‌اند

هم دارد که باید اصلاح شود. چنانکه با همین استدلالی که ذکر کردم، تدوین‌کنندگان اولیه طرح بندهایی را در متن گنجانده‌اند که اساساً جلوی تغییر وضعیت رامی‌گیرد و حتی نتیجه آنها از مخفی بودن آرا بدتر است. برای مثال گفته شده که با درخواست ۱۵ نفر از نمایندگان آرای نمایندگان از شفافیت خارج شده و رای‌ها مخفی می‌شود. این یکی از ایرادات مهم این طرح است که در کمیسیون فرهنگی مورد بحث قرار گرفته و اعضا انتقاد و اعتراض خود را نسبت به آن مطرح کرده و به کمیسیون تدوین آیین‌نامه داخلی مجلس فرستاده‌اند. در این خصوص ما معتقدیم که صرفاً درخصوص برخی موضوعات امنیتی باید قیود استثنا در طرح آورده شده و موضوع در جلسات غیرعلنی مطرح شود و در باقی موارد نباید استثنایی برای شفافیت وجود داشته باشد.»

هنوز امیدواریم

نماینده مردم کاشمر با ذکر این نکته که هنوز امیدواری‌ها درخصوص تصویب متن این طرح از بین نرفته است، خاطرنشان کرد: «ما امیدواریم مجلس در این آزمون موفق شده و سربلند بیرون آید، اما واقعیت‌هایی هم هست که نمی‌توان از آن گذشت. برای مثال در ماجرای رای به اعتبارنامه غلامرضا تاجگردون و همچنین رای‌گیری برای گزینه معرفی شده به‌عنوان وزیر صمت، وضعیت متفاوتی از قبل در مجلس مشاهده شد و از این شرایط می‌توان استنتاج کرد که تعداد قابل توجهی از نمایندگان با مساله شفافیت آرا موافق نیستند.»

در ماجرای رای به اعتبارنامه تاجگردون و رای اعتماد به وزیر صمت شرایط متفاوتی را دیدیم

وی در توضیح این موضوع گفت: «یکی از مطالباتی که در این خصوص از نمایندگان وجود داشت این بود که هر نماینده فارغ از اینکه موضوع طرح شفافیت به کجا رسیده، آرای خود را به‌صورت عمومی منتشر کند اما تعداد قابل توجهی از نمایندگان به این مطالبه عمومی پاسخ مثبت ندادند و نسبت به انتشار آرای خود اقدام نکردند. مخصوصاً در ماجرای آقای تاج‌گردون که خیلی از مردم این مطالبه را مطرح کرده بودند، نمایندگان زیادی حاضر نشدند رای خود را منتشر کنند و حتی برخی از نمایندگان به ناگاه در روز رای‌گیری غایب شدند و مشخص نشد موضع آنها در این خصوص چیست. از این رو پیشنهاد ما این بود که به سراغ نمایندگان غایب آن روز بروند و علت غیبت‌شان را جویا شوند.»

روح‌الله ایزدخواه، نماینده مردم تهران:

مجلس باید گام اول را برای تصویب شفافیت سریع‌تر بردارد

از موضع مرکز پژوهش‌ها درباره اصلاحات طرح خبر دارید؟

خیر، البته پیگیری‌هایی کردیم و به زاکانی هم پیشنهاد دادیم و اعلام آمادگی کردیم که می‌توانیم در جلسات کمیته مزبور حضور داشته باشیم و به پیشرفت سریع‌تر طرح کمک کنیم که فعلاً از طرف ایشان پاسخی داده نشد، لذا در جریان جزئیات و جلسات آنها نیستم.

با اصل شفافیت در مجلس فعلی مخالفت کمتری می‌شود

موافقان و مخالفان طرح، ایده‌ها و انتقادات خاصی دارند که بتواند به تصویب به‌موقع طرح کمک کند؟ در مجلس فعلی با اصل شفافیت مخالفت کمتری می‌شود و اصل شفافیت را کسی زیرسوال نبرده است و طرح در همان جلسه کمیسیون آیین‌نامه هم مخالفتی نداشت و کسی به‌عنوان مخالف ثبت‌نام نکرد، منتها نظری که بعضاً از برخی مخالفان مطرح می‌شود این است که به‌سمت شفافیت جامع برویم یعنی همه موضوعات شفافیت را پوشش دهیم.

طرح شفافیت حقوق و مزایا را جداگانه بررسی می‌کنیم

نظر ما این است چون برخی ابعاد شفافیت مثل حقوق و مزایا موضوعاتی است که در کلیات کشور باید اجرا شود یعنی هر سه قوه و تمام مسئولان باید تن به آن دهند، ممکن است نیاز به قوانین داشته باشد یا نیاز به روشی داشته باشد که برای همه قوا به‌صورت یکسان پیاده شود، لذا درحال حاضر آنها را با این موضوع دچار تداخل نکردیم. درحال حاضر موضوع شفافیت آرای نمایندگان در مجلس است که شامل آرا در صحن و کمیسیون هاست؛ ما خواستیم ابتدا این محور را بررسی کنیم، چراکه بیشترین مطالبه روی مطالبه شفافیت آراست.

در گام بعدی چه موردی به این اضافه می‌شود؟

در اینجا در قالب اصلاح آیین‌نامه داخلی نکات را بیان کردیم، یعنی ممکن است برای ابعاد دیگر در قالب قوانین دیگر بتوان آنها را دنبال کرد و لزومی به اصلاح آیین‌نامه نباشد و روش دیگری روی آن پیاده کرد.

مجلس باید گام اول را در تصویب شفافیت سریع‌تر بردارد

بحث حقوق و مزایا موضوعی است که شامل تمام مسئولان کشور می‌شود و باید روشی را دنبال کرد که این شفافیت در کل کشور یکپارچه پیاده شود. به نظر من زمان برای بررسی این طرح داده شده و هم کمیسیون آیین‌نامه و هم مرکز پژوهش‌ها باید زودتر اقدام کنند و طرح را وارد صحن کنند و ان‌شاء‌الله به‌سمت تصویب کلیات برویم چون هنوز مطالبه عموم مردم است که این شفافیت آرا چه شد و به نظر می‌رسد گام اول را باید سریع‌تر برداریم و زمان را از دست ندهیم تا سایر ابعاد شفافیت را هم بتوانیم دنبال کنیم.

روح‌الله ایزدخواه عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس و از موافقان و طراحان طرح شفافیت است که پیش از تشکیل مجلس یازدهم نیز تأکید کرده بود: «از روز اول، شفافیت را دوطلبانه اجرا خواهیم کرد»، درباره بررسی آخرین وضعیت طرح شفافیت آرا سراغ او رفته‌ایم که مشروح این مصاحبه در ادامه آمده است.

۱۱۱

آخرین وضعیت طرح شفافیت آرا به کجا رسید، چون قرار بود پس از بررسی دو هفته‌ای در مرکز پژوهش‌ها به صحن بیاید اما پس از سه هفته هنوز این اتفاق نیفتاده است.

طرح شفافیت اولین طرحی بود که در مجلس یازدهم با حدود ۱۷۰ امضا اعلام وصول شد. این طرح مبتنی بر «شفافیت آرا» بود. نیت ما در تیم طراحی این بود که فعلاً روی شفافیت آرا متمرکز شویم و سایر ابعاد را در فرصت بعدی بررسی کنیم، چرا که اگر می‌خواستیم این طرح را سنگین کنیم ممکن بود با چالش‌های جدی روبه‌رو شود و اصل آن رای نیابود. به‌رحال طرح شفافیت به کمیسیون آیین‌نامه ارجاع شد و آن کمیسیون چون طرح به‌صورت عادی اعلام وصول شده بود، آن را در نوبت بررسی قرار داد و دو جلسه در کمیسیون آیین‌نامه مورد بررسی قرار گرفت و در جلسه دوم کلیات آن تصویب شد. در آنجا به پیشنهاد رئیس کمیسیون آیین‌نامه رای‌گیری شد و سپس این طرح به مرکز پژوهش‌ها ارجاع شد. یعنی با نظر موافق اعضای کمیسیون برای بررسی کارشناسی به مرکز پژوهش‌های مجلس رفت.

روز یکشنبه نتیجه بررسی مرکز پژوهش‌ها درباره طرح شفافیت اعلام می‌شود

مرکز پژوهش‌ها هم که؛ زاکانی رئیس مرکز هستند، کمیته‌ای را برای بررسی طرح تشکیل دادند که دو هفته فرصت قانونی داشت اما چون هفته جاری و هفته قبل جلسات صحن و کمیسیون در مجلس تعطیل بود و نمایندگان در حوزه‌های انتخابیه بودند علی‌القاعده باید هفته بعد که یکشنبه است و جلسات صحن و کمیسیون شروع می‌شود، نتیجه بررسی مرکز پژوهش‌ها اعلام شود.

ایرادات شامل چه مسائلی است؟

طرحی که ارائه دادیم روی شفافیت آرا تمرکز داشت و به‌صورت ماده‌واحد ارائه شد و اصلاحاتی ذیل چند مورد از مواد آیین‌نامه اشاره و تأکید کردیم نتیجه جلسات صحن به‌صورت شفاف به عموم اعلام نشود، یعنی چه کسانی حاضر بودند، رای موافق و مخالف و متن هر روز از طریق سایت اطلاع‌رسانی مجلس به عموم اطلاع داده شود و این یک مورد از اصلاحیه‌هایی بود که انجام شد. نکته دیگر این بود که در جلسات کمیسیون‌ها امکان حضور خبرنگاران برقرار شود و مذاکرات کمیسیون‌ها به اطلاع عموم برسد.

یعنی جزئیات کمیسیون همانند صحن ثبت شود.

پخش آن به‌صورت رادیویی لزوماً مدنظر نیست ولی خبرنگاران امکان حضور در کمیسیون‌ها داشته باشند و از محتوای مذاکرات نیز مطلع شوند.